

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 548/2025
03.07.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Милош Радојевић и Александар Милуновић, адвокати из ..., против туженог Дома здравља Крагујевац са седиштем у Крагујевцу, ради исплате разлике до висине минималне зараде, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2170/24 од 04.12.2024. године, у седници одржаној 03.07.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2170/24 од 04.12.2024. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2170/24 од 04.12.2024 и пресуда Основног суда у Крагујевцу П1 387/23 од 10.09.2024. године, тако што се **УСВАЈА** тужбени захтев тужиоца и обавезује тужени Дом здравља у Крагујевцу да му на име неисплаћеног дела основне плате, исплати:

- за децембар 2021. године износ од 105,42 динара са законском затезном каматом од 21.01.2022. године до исплате,
- за децембар 2022. године износ од 558,74 динара са законском затезном каматом од 21.12.2023. године до исплате,
- за јануар 2023. године износ од 530,11 динара са законском затезном каматом од 21.02.2023. године до исплате,
- за фебруар 2023. године износ од 530,11 динара са законском затезном каматом од 21.03.2023. године до исплате,
- за март 2023. године износ од 583,80 динара са законском затезном каматом од 21.04.2023. године до исплате,

све у року од осам дана од дана пријема отправка пресуде, а ОДБИЈА захтева туженог да му тужилац накнади трошкове парничног поступка. .

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове целог поступка у износу од 154.000,00 динара, у року од осам дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 387/23 од 10.09.2024. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му исплати на име остварене, а неисплаћене основне зараде за редован рад за период од децембра 2021. године закључно са мартом 2023. године појединачне месечне износе ближе одређене у том ставу изреке, са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка од 9.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2170/24 од 04.12.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о дозвољености изјављене ревизије на основу члана 404. став 2. ЗПП, Врховни суд налази да су испуњени услови за одлучивање о ревизији тужиоца као изузетно дозвољеној у смислу члана 404. став 1. ЗПП, а ради уједначавања судске праксе у погледу одлучивања о тужбеним захтевима из истог или сличног чињеничног и правног основа за исплату разлике основне плате до висине минималне зараде.

Из изнетих разлога је одлучено као у ставу првом изреке, на основу члана 404. став 2. ЗПП.

Врховни суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20 и 10/23) и нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању, тужилац је у радном односу код тужене установе и обавља послове Тужени је тужиоцу у спорном периоду од децембра 2021. године закључно са мартом 2023. године, обрачунавао плату тако што је производ основице за обрачун плате, коефицијента за обрачун плате од 8,98 и корективног коефицијента 0,9612, увећавао износом на име радног учинка –капитација. На тако обрачунату плату, тужени је вршио корекцију плате исплатом одговарајућих износа до износа минималне зараде. На основу налаза и мишљења вештака економско финансијске струке, за поједине месеце у спорном периоду утврђена је разлика између обрачунате основне зараде као производ основице, коефицијента радног места и корективног коефицијента и исплаћене доплате на име дела минималне зараде, до износа минималне зараде у Републици Србији (сразмерно броју радних сати тужиоца), увећане за минули рад, у укупном износу од 2.308,18 динара. Према допунском налазу од 15.08.2024. године, утврђено је да је висина исплаћене основне плате, као производ основице за обрачун плате, коефицијента за обрачун плате од 8,98 и корективног коефицијента 0,9612, са исплаћеним делом плате за радни учинак и доплату до минималне зараде, једнака или виша од износа минималне зараде сразмерно броју радних сати тужиоца. Тужилац је

поднеском од 22.08.2024. године прецизирао тужбени захтев у складу са налазом и мишљењем вештака ради исплате појединачних месечних износа неисплаћене основне плате.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су оценили да је неосновано предметно новчано потраживање, налазећи да је тужиоцу поред основне плате, исплаћен у сваком спорном месецу и део плате по основу радног учинка који се мора узети у обзир приликом поређења тако исплаћене плате у односу на минималну зараду. Како је на основу допунског налаза вештака утврђено да је тако обрачуната плата тужиљи исплаћена у износима који су једнаки или виши од износа минималне зараде, одбијен је тужбени захтев.

По оцени Врховног суда, основано се ревизијом тужиоца указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/2001... 113/2017) уређен је начин утврђивања плата, додатка, накнада и осталих примања поред осталих и за запослене у јавним службама које се финансирају из буџета Републике, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе (члан 1. тач.3.) и запослене у јавним службама које се финансирају из доприноса за обавезно социјално осигурање (члан 1. тач.4.).

Према члану 2. наведеног закона, структуру плате запослених у јавним службама одређује основна плата коју чини производ основице за обрачун плате (коју утврђује Влада) и коефицијета (утврђених актом Владе), додатка на плату прописаних тим законом (минули рад, дежурство и друге случајеве рада дужег од пуног радног времена одређене прописима - прековремени рад, дневну накнаду за повећане трошкове рада и боравка на терену, рад ноћу и на дан државних и верских празника) и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плате. Поред тих елемената, плате запослених у јавним службама које се финансирају из доприноса за обавезно социјално осигурање садрже и део плате по основу радног учинка, с тим што се основна плата одређује множењем коефицијента, основице за обрачун плате и корективног коефицијента. Одредбом члана 4а истог закона, предвиђено је да се део плате по основу радног учинка одређује процентуалним увећањем основне плате, а утврђује се по запосленом у здравственој установи, односно по тиму запослених који учествују у обављању одређених послова, односно по организационој јединици или делу здравствене установе, односно здравствене установе у целини, по основу обима рада, квалитета извршеног посла, броја и структуре опредељених осигураних лица, као и применом других критеријума и мерила утврђених актом Владе.

Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“ бр. 96/19 и 58/20-Анекс) који је у примени у спорном периоду, у одредбама чланова 91. и 95, предвиђено је да запослени има право на одговарајућу плату, која се утврђује у складу са законом и овим уговором, да се плате утврђују на основу основице за обрачун плата, коефицијената са којим се множи основица, додатка на плату (за рад на дан празника који је нерадни дан, за рад ноћу, за рад недељом, за прековремени рад и минули рад), обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата, и дела плате по основу радног

учинка, у складу са законом. Основну плату за утврђивање додатка на плату чини основна плата увећана за радни учинак, у складу са законом.

На основу члана 4а став 3. Закона о платама у државним органима и јавним службама Влада РС је донела Уредбу о корективном коефицијенту, највишем процентуалном увећању основне плате, критеријумима и мерилима за део плате који се остварује по основу радног учинка, као и начину обрачуна плате запослених у здравственим установама ("Службени гласник РС", бр. 100/2011...123/2021) која примењује на све запослене у здравству, дакле и на медицинско и на немедицинско особље, и односи се на здравствене установе на примарном, секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите. Том уредбом утврђују се корективни коефицијент, највише процентуално увећање основне плате, критеријуми и мерила за део плате који се остварује по основу радног учинка, као и начин обрачуна плате запослених у здравственим установама. Према члану 4. те Уредбе, основна плата одређује се множењем коефицијента, основице за обрачун плате и корективног коефицијента у висини од 0,9612 (став 1. и 2.). Основицу за обрачун додатка на плату чини основна плата увећана за радни учинак, у складу са законом којим се уређују плате у јавним службама (став 3.). У одредби члана 5. исте уредбе, регулисан је део плате по основу радног учинка тако што се одређује процентуалним увећањем основне плате, сразмерно укупној оцени, која износи највише 8,08%.

Следећи наведени нормативни оквир, основну плату запосленима у здравственој установи одређује основица за обрачун плате, одговарајући коефицијент и корективни коефицијент у номинално исказаној висини од 0,9612. На тако утврђену и обрачунату основну плату, запосленима је признато право на процентуално увећање основне плате по основу радног учинка који је део (одговарајуће) плате и надаље чини основицу за обрачун законом предвиђених додатака на плату. То значи да обрачун по основу радног учинка не представља један од елемената за утврђивање основне плате и тиме није њен саставни део, већ део одговарајуће плате.

Осим тога, основна плата запосленог обрачуната на основу закона којим се уређују плате, не може бити нижа од вредности минималне зараде регулисане у одредбама чланова 111. и 112. Закона о раду, јер се ради о гарантованом минимуму стандарда о основном праву запослених на исплату накнаде за рад. Њена правна природа изводи се из потребе обезбеђења задовољавања егзистенцијалних социјалних потреба запосленог и посредно чланова његове породице. Право на минималну зараду је Међународна организација рада регулисала Конвенцијом бр. 131 о утврђивању минималних надница чији је наша земља потписник (Закон о ратификацији конвенције међународне организације рада бр. 131 о утврђивању минималних плата, с посебним освртом на земље у развоју ("Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори", бр. 14/82). Њом је гарантовано да ће минималне наднице имати законску снагу и неће се моћи смањивати, а у случају да се не примењују, одговорно лице или лица подлежу одговарајућим казним или другим санкцијама. Следом изнетог, уколико је обрачуната основна зарада (дакле без додатака или увећања плате) за остварени стандардни учинак и пун месечни фонд часова рада мања од минималне зараде, запослени имају право на основну плату у висини минималне зараде у складу са законом и у том случају минимална зарада је основица за обрачун и исплату припадајућих увећања и додатка на плату у складу са законом и општим актом.

У конкретном случају, тужилац је запослен у туженој здравственој установи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. По оцени Врховног суда не може се прихватити становиште нижестепених судова да је исплатом у збиром износу основне плате тужиоца (коју чини производ основица, коефицијента и корективног коефицијента), са делом плате за радни учинак-капитацијом и преосталим износима доплаћеним до висине минималне зараде, на тај начин тужени тужиоцу исплатио тражено новчано потраживање на име неисплаћеног дела основне плате.

Наиме, посебним напред наведеним нормама, свим запосленима у здравственој установи признато је право на увећање основне плате (у процентуалном износу) по основу радног учинака. То право на увећање, као део одговарајуће плате, не може се уподобити другом основу за исплату, нити урачунавати као део разлике основне плате до висине минималне зараде, јер то супротно праву запослених са најнижим примањима да је висина минималне зараде гарантована вредност основне плате. Због тога, тужилац има право на основну плату у висини минималне зараде у ситуацији када је нижа од гарантованог минимума накнаде за рад, јер се за обрачун овог потраживања не обрачунавају и исплате по другим основима, у конкретном случају по основу радног учинка који представљају самосталан основ исплате.

Следом изнетог, по оцени Врховног суда основано тужилац потражује неисплаћени део основне плате који представља разлику између обрачунате основне плате (члан 4. став 1. и 2. наведене Уредбе) са корекцијом у виду доплате дела минималне зараде и основне плате у висини минималне зараде обрачунате у складу са одредбом члана 111. Закона о раду. Имајући у виду наведено, ревизијски суд је преиначио нижестепену пресуду и тужиоцу досудио тражену разлику основне зараде са обрачунатим увећањем за минули рад, у појединачним месечним износима, утврђеним налазом и мишљењем судског вештака.

Из наведених разлога, применом члана 416. став 1. ЗПП Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Тужилац је успео у поступку по ревизији, па му на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. ЗПП припадају одређени трошкови целог поступка, према успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова за састав тужбе и два образложена поднеска од стране пуномоћника адвоката од по 9.000,00 динара, заступања на два одржана рочишта од по 13.500,00 динара и шест неодржаних рочишта од по 9.000,00 динара, за састав жалбе и ревизије од по 18.000,00 динара, према важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката у време предузимања тих радњи и на име трошкова вештачења износ од 10.000,00 динара.

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић